

WOJEWODA POMORSKI

WK-I.431.19.2019.ER

Gdańsk, dnia 30 sierpnia 2019 r.

**Pani
Alicja Zajączkowska
Starosta Lęborski**

Szanowna Pani Starosto,

w związku z niewniesieniem zastrzeżeń do projektu wystąpienia pokontrolnego dotyczącego kontroli przeprowadzonej w Starostwie Powiatowym w Lęborku w dniach 18-19 czerwca 2019 r. w zakresie realizacji zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, przekazuję wystąpienie pokontrolne.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej¹ od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z poważaniem

z up. Wojewody Pomorskiego
Żaneta Jenta
Dyrektor
Wydziału Kontroli

¹ Dz.U. Nr 185, poz. 1092.

WOJEWODA POMORSKI

WK-I.431.19.2019.ER

Gdańsk, dnia sierpnia 2019 r.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Nazwa i adres jednostki kontrolowanej	Starostwo Powiatowe w Lęborku ¹ (dalej: <i>starostwo</i>)
Przedmiot kontroli:	realizacja zadań mających na celu udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej
Okres objęty kontrolą:	od 1 października 2018 r. do 31 marca 2019 r.
Podstawa prawna przeprowadzenia kontroli	kontrola pozaplanowa, w trybie zwykłym, na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie ²
Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli	18 - 19 czerwca 2019 r.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Alicja Zajączkowska – starosta powiatu lęborskiego ³ (dalej: <i>starosta</i>) wybrana na kadencję 2018-2023; Teresa Ossowska-Szara – starosta powiatu lęborskiego wybrana na kadencję 2015-2018 ⁴
Skład zespołu kontrolującego	Emilia Rećko - inspektor wojewódzki, kierownik zespołu kontrolującego, Piotr Guz - inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolującego ⁵
Informacje wstępne Dnia 15 czerwca 2018 r. została uchwalona <i>ustawa o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw</i> ⁶ (dalej: <i>ustawa o zmianie unpp</i>). Na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. <i>o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej</i> (dalej: <i>unpp</i>) zaczęły funkcjonować nowe usługi - nieodpłatne poradnictwo obywatelskie i nieodpłatna mediacja oraz rozszerzono katalog beneficjentów. Oznacza to, że od dnia 1 stycznia 2019 r. do uzyskania pomocy uprawniona jest każda osoba fizyczna, która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Ustawa nakłada również na powiaty obowiązek realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej. System ⁷ gwarantuje bezpłatny dostęp do darmowych porad prawnych oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w lokalnych społecznościach. Stopniowo będzie też wdrażana nieodpłatna mediacja.	

¹ ul. Czołgistów 5, 84-300 Lębork

² t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2234 ze zm.

³ Uchwała nr I/3/2018 Rady Powiatu Lęborskiego z dnia 21 listopada 2018 r. w sprawie stwierdzenia wyboru Starosty Lęborskiego, akta kontroli str. 29

⁴ Uchwała nr XI/67/2015 Rady Powiatu Lęborskiego z dnia 10 lipca 2015r. w sprawie stwierdzenia wyboru Starosty Lęborskiego, akta kontroli str. 273

⁵ Upoważnienie nr 47/2019 z dnia 11 czerwca 2019 r., akta kontroli str. 8

⁶ Dz.U. z 2018 r. poz. 1467

⁷ Od początku roku 2016 na terenie całej Polski rozpoczął funkcjonować system darmowej pomocy prawnej. Jest to rezultat wejścia w życie ustawy przygotowanej w Ministerstwie Sprawiedliwości zakładającej stworzenie ogólnopolskiego systemu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej

Minister Sprawiedliwości mając na uwadze zapewnienie jakości świadczonych usług polecił wojewodom przeprowadzenie kontroli, mających potwierdzić wdrożenie w powiatach najważniejszych aspektów realizacji znowelizowanej ustawy.

W związku z powyższym przeprowadzono kontrolę systemu nieodpłatnej pomocy prawnej (dalej: *npp*) pod względem organizacyjnym, merytorycznym i jakości obsługi osób uprawnionych.

W celu realizacji systemu nieodpłatnej pomocy prawnej w 2019 r. Zarząd Powiatu Lęborskiego podjął:

- w dniu 24 października 2018 r. Uchwałą Nr 419/2018⁸ w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji w 2019 r. zadań publicznych z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu
- w dniu 5 grudnia 2018 r. Uchwałą Nr 5/2018⁹ w sprawie wyłonienia organizacji pozarządowej, której zostanie powierzona realizacja zadania publicznego w zakresie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie powiatu lęborskiego w 2019 roku

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Starostwa Powiatu Lęborskiego z siedzibą władz w Lęborku¹⁰ za koordynację zadań *npp* i edukacji prawnej odpowiada inspektor w Referacie Administracyjno-Informatycznym¹¹, który jest podporządkowany służbowo Sekretarzowi Powiatu Lęborskiego. Do zadań realizowanych na tym stanowisku należą m.in. zadania związane z *npp*.

Ustalenia

Liczbę punktów przypadającą na dany powiat oblicza się według zasady określonej w art. 20 ust. 4 *unpp*. Zgodnie z powyższym powiat lęborski zobowiązany był uruchomić trzy punkty. Jeden punkt prowadzony samodzielnie, w którym pomoc prawną świadczyć powinni adwokaci i radcowie prawni, natomiast drugi i trzeci punkt, stosownie do art. 11 ust.1b *unpp* powiat powierzyć powinien wyłonionej w otwartym konkursie ofert organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego.

Ustalenia dokonane podczas kontroli wykazały, że prawidłowo ustanowiono wymaganą liczbę punktów w powiecie lęborskim (3 punkty) oraz dokonano podziału zgodnie z art. 11 ust. 1b *unpp*. Jak poinformował *starosta*¹² Gmina Nowa Wieś Lęborska wyraziła wolę utworzenia na swoim terenie punktu *npp*. Stosowne porozumienie podpisano w dniu 11 października 2018r.¹³

I. Procedura podejmowania czynności w przypadku punktów prowadzonych przez adwokatów i radców prawnych

Ustalono, że dnia 31 października 2018 r. pomiędzy Powiatem Lęborskim a Okręgową Izbą Radców Prawnych w Koszalinie (dalej: *OIRP*) oraz Okręgową Radą Adwokacką w Koszalinie (dalej: *ORA*) zawarte zostało porozumienie w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze powiatu lęborskiego¹⁴. W trójstronnym porozumieniu zawarto informacje, że nieodpłatną pomoc prawną będą

⁸ Akta kontroli, str. 32-46

⁹ Akta kontroli, str. 47

¹⁰ Załącznik do uchwały nr 319/2017 Zarządu Powiatu Lęborskiego z dnia 25 października 2017r., akta kontroli str. 48-83

¹¹ Zakres obowiązków pracownika, akta kontroli str. 84-87

¹² Pismo *starosty* przekazane w dniu 18 czerwca 2019r. zespołowi kontrolującemu, akta kontroli str. 90-97

¹³ Akta kontroli, str.104-123

¹⁴ Akta kontroli, str.148-153

świadczyć radcowie prawni i adwokaci w dwóch lokalach zlokalizowanych przy ul. Kościuszki 90 w Łebie (budynek Urzędu Miejskiego) oraz przy ul. Grunwaldzkiej 24 w Nowej Wsi Lęborskiej (budynek Urzędu Gminy). OIRP zgodnie z zapisami porozumienia, przedłożyła powiatowi pismem z dnia 30 listopada 2018 r. imienny wykaz, zarówno radców prawnych jak i ich zastępców, którzy będą udzielali nieodpłatnej pomocy prawnej w punkcie. O zawartym porozumieniu zawiadomiono wojewodę dnia 22 listopada 2018r.¹⁵

W dniach 20, 21, 27 i 28 grudnia 2018 r. zawarto umowy pomiędzy Powiatem Lęborskim a wyznaczonymi przez ORIP i ORA adwokatami i radcami prawnymi¹⁶ na świadczenie pomocy prawnej. Umowy zostały zawarte na czas określony od 1 stycznia 2019r. do 31 grudnia 2019 r. Po dokonanej analizie poszczególnych zapisów umów, ustalono, iż stosownie do przepisu art. 6 ust. 2 *unpp* zawierają one wszystkie niezbędne elementy, w tym harmonogram dyżurów oraz zapisy dotyczące możliwości wydłużenia czasu ich trwania na żądanie *starosty*.

II. Procedura podejmowania czynności w przypadku prowadzenia punktów przez organizację pozarządową prowadzącą działalność pożytku publicznego

Powiat Lęborski, stosownie do przepisu art. 11 ust. 1 oraz ust. 2-2a *unpp* podjął działania zmierzające do powierzenia organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego prowadzenie dwóch punktów przypadających na powiat. Działania te prowadzone były w trybie otwartego konkursu ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (dalej: *udpp*)¹⁷. W dniu 24 października 2018 r. Zarząd Powiatu Lęborskiego podjął Uchwałę Nr 419/2018¹⁸ w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji w 2019 r. zadań publicznych z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu lęborskiego.

W treści ogłoszenia zawarto informację, iż zadanie polegać będzie na powierzeniu prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej we wskazanym okresie oraz określeniem miejsca oraz harmonogramu udzielania porad. W ogłoszeniu zawarto informację m.in., iż organizacja co najmniej raz w roku będzie zobowiązana do wykonywania działań z zakresu edukacji prawnej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie. Ponadto, w treści ogłoszenia o konkursie ofert odnotowano, że organizacja powinna zapewnić osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011r. *o języku migowym i innych środkach komunikowania się* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1824) udzielanie nieodpłatna pomoc prawna za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Składanie ofert wyznaczono do dnia 15 listopada 2018 r.

Ustalono, że stosownie do art. 11¹⁹ ustawy o zmianie *unpp*, Zarządu Powiatu Lęborskiego dokonał w dniu 5 grudnia 2018r. Uchwałą Nr 5/2018²⁰ wyboru oferty zgłoszonej organizacji pozarządowej, tj. Instytutu Aktywizacji Regionów z siedzibą w Gdyni, któremu powierzono prowadzenie jednego punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz jednego punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w powiecie lęborskim w mieście Lębork.

W dniu 31 grudnia 2018 r. zawarte zostały umowy na realizację zadania publicznego pomiędzy Powiatem

¹⁵ Art. 10 ust. 3 *unpp* stanowi o obowiązku niezwłocznego zawiadomienia wojewody o każdym zawartym porozumieniu

¹⁶ Akta kontroli, str. 154-189

¹⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 450

¹⁸ Akta kontroli, str. 32-46

¹⁹ Z którego wynika obowiązek wyłonienia organizacji prowadzącej działalność pożytku publicznego, w otwartym konkursie ofert do dnia 15 grudnia 2018 r.

²⁰ Akta kontroli, str. 90-97

Lęborskim a Instytutem Aktywizacji Regionów.²¹

Analiza treści zawartych umów wykazała, iż zawierają one wszystkie niezbędne elementy określone w art. 6 ust. 2 pkt 1a i 3-6 w zw. z art. 11 ust. 7 *unpp*.

W umowach określono harmonogram udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Ustalono dni i godziny odpowiadają zapisowi przepisu art. 8 ust. 3 *unpp*. Ponadto w umowach widnieje zapis, że zleceniobiorca zobowiązuje się świadczyć nieodpłatną pomoc prawną oraz nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przy pomocy osób wskazanych w ofercie, która stanowi załącznik nr 1 do umowy.

Ponadto analiza treści zawartych umów wykazała, iż określono w nich zasady dotyczące kontroli zadania publicznego przez powiat oraz zapisano, że zleceniobiorca zobowiązuje się do wykonania zadania z zakresu edukacji prawnej w sposób kompleksowy, które jest opisane w pkt 6.II oferty stanowiącej załącznik do umowy. Na dzień kontroli Instytut Aktywizacji Regionów nie zrealizował jeszcze zamierzonych działań edukacyjnych.

Ustalono również, że nie zaistniały przypadki, o których mowa w art. 11 ust. 9a *unpp*, tj. konieczności niezwłocznego poinformowania wojewody o każdym przypadku nie zawarcia lub rozwiązania umowy z organizacją pozarządową.

III. Kontrola i nadzór starosty nad realizacją systemu npp

Z przepisu art. 11 ust. 8 *unpp* wynika, iż na staroście ciąży obowiązek kontrolowania wykonywania umowy przez organizację pozarządową na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.²² Na powyższą okoliczność starosta udzielił wyjaśnień²³ wskazując, że: „Podstawowym mechanizmem weryfikacji realizacji zadania był przegląd przedstawionych kart npp oraz wymaganych oświadczeń. Podejmowane w tym zakresie czynności polegały również na dokumentowaniu jej udzielania poprzez karty czasu pracy (...) Działania kontrolne prowadzono w formie comiesięcznej weryfikacji przekazywanej przez organizację dokumentacji oraz analizy sprawozdania rocznego zawierające karty czasu pracy pracowników świadczących npp (...).” Zwrócić należy uwagę, iż w wyniku przeprowadzania czynności kontrolnych powinien powstać dokument, którym starosta poinformuje kontrolowaną organizację o wynikach kontroli, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości bądź uchybień, przekaze wnioski i zalecenia mające na celu usunięcie nieprawidłowości. Dodatkowo organizacja w wyznaczonym terminie, powinna zostać zobowiązana do wykonania zaleceń a następnie powiadomienia o ich realizacji starostę. Powyższe czynności stanowiłyby kompleksowe działania starosty zmierzające do rzetelnej oceny realizacji zadania publicznego w szczególności: stopnia realizacji zadania; efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania; prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania; prowadzenia dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem, o których mowa w art. 17 *udpp*.

W odpowiedzi przekazanej dnia 18 czerwca br. starosta wskazał, iż: „Starostwo comiesięcznie weryfikuje składane przez prawników dokumenty pod kątem ich kompletności i prawidłowości. W pierwszej kolejności sprawdzane jest czy liczba kart odpowiada liczbie złożonych oświadczeń. Weryfikacji podlega również ilość złożonych kart z umówionymi w kalendarzu wizytami. Następnie karty pomocy A wprowadzane są do arkusza kalkulacyjnego utworzonego wg wzoru z rozporządzenia. W przypadku stwierdzenia niekompletnego wypełnienia (do tej pory jednostkowe przypadki) pracownik kontaktuje się z prawnikiem w celu uzupełnienia wpisów(...)”.²⁴

Analiza przedstawionych do kontroli kart nieodpłatnej pomocy prawnej za okres październik – grudzień

²¹ Akta kontroli, str.124-147

²² Dz. U. z 2019 r. poz. 688

²³ Akta kontroli, str. 90-97

²⁴ Akta kontroli, str. 90-97

2018 r. oraz części A *Kart pomocy* za okres styczeń-marzec 2019 r. wykazała, że porady prawne były udzielane stosownie do art. 5 ust. 1 *unpp*, tj. osobiście przez adwokata lub radcę prawnego. Ponadto na podstawie przedłożonych cz. A *Kart pomocy* stwierdzono, iż nie zaistniały przypadki o których mowa w art. 5 ust. 4 *unpp*, tj. nie było konieczności informowania osoby uprawnionej o możliwości uzyskania innej stosownej pomocy w jednostkach nieodpłatnego poradnictwa.

Analiza kontrolna w zakresie części A kart pomocy dot. nieodpłatnej pomocy prawnej wypełnianych w punkcie zlokalizowanym w Lebie wykazała m.in. następujące braki: danych identyfikujących osobę udzielającą pomoc prawną, daty porady oraz oznaczenia punktu. *Starosta* poproszony o wskazanie jakie czynności zostały podjęte, w stosunku do stwierdzonych braków w ramach comiesięcznej analizy kart wyjaśnił²⁵, że „(...) zobowiązałam *Sekretarza Powiatu Lęborskiego i pracowników Starostwa Powiatowego w Lęborku do dokładniejszego sprawdzania przedkładanych kart pomocy przez radców prawnych i adwokatów. W przypadku wystąpienia braków pouczenia adwokatów i radców prawnych o konieczności dokładnego wypełniania dokumentów i konieczności ich uzupełnienia*”. Podkreślić w tym miejscu należy, iż starosta na bieżąco powinien monitorować prawidłowość wypełniania kart pomocy, w tym reagować na stwierdzone braki oraz wyjaśniać nieścisłości w nich zawarte.

W kwestii dotyczącej nadzoru nad punktualnością dyżurów, *starosta* poinformował²⁶, że „(...) analizie podlegają składane dokumenty – karty czasu pracy, faktury, karty pomocy prawnej A i B, oświadczenia osób uprawnionych. Ilość składanych kart weryfikowana jest również z ilością składanych oświadczeń oraz umówionych w kalendarzu wizyt. Karty czasu pracy²⁷ podlegają również weryfikacji z kalendarzem umawianych wizyt.”

Zgodnie z § 8 ust. 9 *rozporządzenia*²⁸ w obowiązku starosty jest, co najmniej raz w miesiącu, odbieranie części B Karty pomocy zgromadzonych w urnie. Zgromadzone w ten sposób opinie, przekazane na formularzach opatrzonych pieczęcią komórki organizacyjnej starostwa powiatowego obsługującego pod względem organizacyjno-technicznym zadanie, stanowią podstawę do przeprowadzenia analizy, o której mowa w art. 7 ust. 5 *unpp*, a także są przekazywane do wykorzystania w ramach sprawowanej kontroli nad wykonywaną umową przez organizację pozarządową. W trakcie przeprowadzanych czynności kontrolnych ustalono, iż *starosta* przekazuje analizę opinii zawartych w cz. B *Kart pomocy* właściwej organizacji oraz samorządom prawniczym.²⁹ Przekazanie analizy opinii za miesiąc styczeń i luty 2019 r. odbyło się w miesiącu marcu, natomiast opinie zebrane za miesiąc marzec br. zostały przekazane w kwietniu br. Wobec powyższego, uznać należy, że obowiązek nie został wypełniony. Stosownie z treścią § 9 ust. 1 i 2 *rozporządzenia*, *starosta* jest zobowiązany do przekazywania dziekanom właściwych Okręgowych Rad Adwokackich, Rad Okręgowych Izb Radców Prawnych oraz właściwym organizacjom pozarządowym co najmniej raz w miesiącu zawartych w części B kart pomocy opinii osób uprawnionych. Podczas analizy cz. B *Kart pomocy* z punktu w Nowej Wsi Lęborskiej z dnia 28.02.2019r. zauważono brak wypełnienia punktu 1, w którym powinno widnieć imię i nazwisko lub symbol identyfikacyjny osoby udzielającej pomocy prawnej lub poradnictwa obywatelskiego. W związku z tym, nie można zweryfikować osoby udzielającej porady, co jest istotne w celu oceny sposobu realizacji przez organizację standardów obsługi oraz sprawowanie wewnętrznego systemu kontroli jakości nieodpłatnej pomocy prawnej.

Jak wskazuje treść art. 9 ust. 4 *unpp* starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu. Ustalono, iż stosownie do ww. przepisu informacje dotyczące działania systemu *npp*, w tym funkcjonowania punktów na terenie powiatu lęborskiego ze wskazaniem harmonogramu wskazującego

²⁵ Pismo starosty z dnia 5 lipca 2019 r. znak AI.5316.07.2019.KK, akta kontroli str. 587-593

²⁶ Pismo starosty, akta kontroli str. 90-97

²⁷ Akta kontroli, str. 527-538

²⁸ Dz.U. z 2018 r. poz. 2492

²⁹ Akta kontroli, str. 496-526

dni i godziny udzielania porad prawnych w poszczególnych punktach, zamieszczone zostały w Biuletynie Informacji Publicznej (dalej: BIP) *starostwa*.³⁰ Ponadto *starosta* podjął działania polegające na wysłaniu do gmin i miast leżących na terenie powiatu łębskiego, prośby o zamieszczenie na swoich stronach informacji o działających punktach nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie powiatu oraz o osobach uprawnionych do korzystania z *npp*, przekazane zostały plakaty w celu rozpowszechnienia na tablicach ogłoszeń do: jednostek organizacyjnych powiatu, do urzędów miast i gmin powiatu, do szkół ponadgimnazjalnych, do parafii na terenie powiatu³¹. Dodatkowo przekazano informacje uczniom szkół ponadgimnazjalnych na lekcjach wychowawczych oraz rodzicom na spotkaniach klasowych. Ponadto informacje o funkcjonowaniu punktów przesłano łącznie do 160 podmiotów tj. szkoły, stowarzyszenia, kluby sportowe, fundacje, urzędy, jednostki organizacyjne, instytucje kultury na terenie gmin, zespoły regionalne oraz domy pomocy społecznej³². Informacja na temat *npp* ukazała się również w wiadomościach w *Serwisie Informacyjnym Telewizji Kanal 6*³³ i ogłoszeniach parafii leżących na terenie powiatu łębskiego.

Stosownie do art. 8a ust. 4 *unpp* *starosta* udostępnił w BIP listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust. 1 *unpp*. Ponadto *starosta* podjął działania, aby lista jednostek nieodpłatnego poradnictwa udostępniona została, zgodnie z art. 8a ust. 4 pkt 1 *unpp* również na stronach internetowych gmin na obszarze powiatu łębskiego,³⁴ a także w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie powiatu, o czym stanowi art. 8a ust. 4 pkt 3 *unpp*, poprzez umieszczenie jej na tablicy ogłoszeń urzędów gmin oraz starostwa powiatowego. Listy zostały udostępnione również w punktach świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej znajdujących się na terenie powiatu łębskiego. *Starosta* wraz z listą jednostek nieodpłatnego poradnictwa udostępnił informacje o możliwości skorzystania z usług *npp* przez mieszkańców powiatu o różnych potrzebach, o którym mowa w art. 8 ust. 8 *unpp*.³⁵ Biorąc pod uwagę powyższe, należy uznać, że w/w obowiązek został spełniony.

Wyjaśniono, że były dwa przypadki zgłoszenia potrzeby udzielenia *npp* przez osoby, o których mowa w art. 8 ust. 8 *unpp*.³⁶ Po telefonicznym zgłoszeniu takiej potrzeby pracownik Starostwa Powiatowego osobiście udał się do miejsca zamieszkania takiej osoby w celu przyjęcia oświadczenia o uprawnieniu do *npp* wraz z uzasadnioną potrzebą takiej wizyty. Następnie zgodnie z § 4 ust. 2 *rozporządzenia* przekazano drogą elektroniczną dokumenty osobie udzielającej *npp*.

Czynności kontrolne wykazały, że *starosta* zgodnie z art. 8 ust. 5 *unpp* wskazał jeden numer telefonu do obsługi punktów *npp*. Zapisami i udzielaniem informacji zajmują się bezpośrednio usługobiorcy.

Zgodnie z uzyskaną informacją³⁷ w okresie objętym kontrolą nie wpłynęły skargi bądź wnioski na obsługę oraz funkcjonowanie punktów *npp*.

IV. Określenie punktów oraz sprawdzenie czy spełniają wymogi określone w § 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego z dnia 21 grudnia 2018 r. na podstawie oględzin

Powiat Łębski działając w celu realizacji zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej zawarł w dniu 14 października 2015r. porozumienie z Gminą Miejską Łeba³⁸, które zostało

³⁰ <https://powiatlebski.bip.gov.pl/nieodplatna-pomoc-prawna/nieodplatna-pomoc-prawna.html>;

³¹ Akta kontroli, str. 90-97

³² Pismo starosty z dnia 5 lipca 2019 br. znak AI.5316.07.2019.KK, akta kontroli, str. 587-593

³³ Akta kontroli, str. 573-585

³⁴ <http://bipleba.nv.pl/umleba/Article/get/id,30396.html>; <http://bip.nwl.pl/m.350,nieodplatna-pomoc-prawna.html>;

<https://www.lebork.pl>; <http://bip.cevice.pl/dokumenty/menu/69>;

³⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=r5OYF6u8BX4>

³⁶ Akta kontroli, str. 90-97

³⁷ j.w.

³⁸ Akta kontroli, str. 104-123

aneksowane dwukrotnie: aneks nr 1³⁹ zawarty w dniu 12.10.2018 r. oraz aneks nr 2⁴⁰ zmieniający postanowienia aneksu nr 1. Aneksy dotyczyły zmian dni w tygodniu i godziny udzielania porad. Kolejne porozumienie zostało podpisane z Gminą Miasto Lębork⁴¹ w dniu 15 października 2015 r. do którego również zawarto aneksy: aneks nr 1 do Porozumienia nr OR.V.53.01.2015 dotyczył wydłużenia dyżuru udzielanych porad do co najmniej 5 godzin dziennie na wniosek Starosty Lęborskiego oraz aneks nr 2, w którym została zawarta informacja o udostępnieniu przez Gminę Powiatowi lokalu, o którym mowa w porozumieniu na cele związane z nieodpłatnym poradnictwem. Dodatkowo w dniu 11 października 2018 r. Zarząd Powiatu Lęborskiego zawarł nowe porozumienie z Gminą Nowa Wieś Lęborska na potrzeby prowadzenia przez adwokatów punktu nieodpłatnej pomocy prawnej. Na mocy tych porozumień utworzono jeden punkt nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzony przez adwokatów i radców prawnych, jeden punkt nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego prowadzone przez organizację pożytku publicznego oraz jeden punkt nieodpłatnej pomocy prawnej również prowadzony przez organizację pożytku publicznego.

Ponadto w porozumieniach określono dni a także godziny, w których będą odbywały się dyżury oraz adresy lokali. Prowadzenie punktów (*npp* i *npo*) powierzono organizacji pozarządowej wyłonionej w drodze otwartego konkursu ofert⁴² na realizację zadania publicznego w roku 2019.

Punkty świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej zlokalizowane na terenie powiatu lęborskiego:

1/ Punkt – nieodpłatna pomoc prawna, prowadzony przez radców prawnych. Obejmuje dwa lokale:

a) Łeba, budynek przy ul. Kościuszki 90, świadczenie realizowane w poniedziałki, wtorki, środy (w miesiące parzyste 2019 r.) w godzinach 10.00 – 14.00 oraz środy w miesiące nieparzyste 2019 r. w godzinach 16.00 -20.00

b) Nowa Wieś Lęborska, budynek Urzędu Gminy przy ul. Grunwaldzkiej 24, czynny w poniedziałek i czwartek w godzinach 8.00 – 12.00

2/ Punkt – nieodpłatna pomoc prawna, prowadzony przez adwokatów i radców prawnych z ramienia Fundacji Instytutu Aktywizacji Regionów. Lokal znajduje się w Lęborku przy ul. Krzywoustego 1, porady udzielane są w poniedziałek, środa, piątek w godzinach 9.00-13.00 oraz we wtorek i czwartek w godzinach 15.00 -19.00

3/ Punkt – nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, prowadzony przez doradców obywatelskich z ramienia Fundacji Instytutu Aktywizacji Regionów. Lokal znajduje się w Lęborku przy ul. Krzywoustego 1, porady udzielane są w poniedziałek, środę i piątek w godzinach 15.00 – 19.00 oraz we wtorek i czwartek w godzinach 9.00 – 13.00.

W celu sprawdzenia dostosowania przez powiat lokali, w których prowadzona jest nieodpłatna pomoc prawna oraz nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, dokonano oględzin wskazanych powyżej lokali. Dokumentami potwierdzającymi wykonanie tych czynności są Protokoły oględzin⁴³ zgodnie z art. 27 w związku z art. 31 i 32 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej⁴⁴. Ustalono, że budynki w których usytuowano lokale w gminach: Lębork, Nowa Wieś Lęborska oraz Łeba posiadają rozwiązania umożliwiające dostęp osób niepełnosprawnych (lokal na parterze, podjazd dla wózków inwalidzkich do budynku, winda).

Rozlokowanie punktów na terenie powiatu spełnia określony w art. 8 ust. 10 *unpp* wymóg dotyczący dogodnego dostępu w zakresie połączeń komunikacyjnych. Oznakowanie lokalu spełnia wymogi § 5 ust. 3 rozporządzenia, zarówno przy wejściu do lokalu jak i w samych pomieszczeniach, wskazując, że jest to punkt *npp* i *npo*. Ponadto w poczekalniach znajdowały się informacje o rodzajach i zakresach

³⁹ j.w.

⁴⁰ j.w.

⁴¹ j.w.

⁴² Akta kontroli, str. 47

⁴³ Akta kontroli, str. 98-103

⁴⁴ Dz. U. Nr 185, poz. 1092

świadczonej pomocy, dniach i godzinach przyjmowania, sposobach zapisania się na wizytę, listy jednostek udzielających nieodpłatnego poradnictwa oraz zamknięte, nieprzezroczyste i oznakowane urny na części B kart pomocy, zgodnie z wymogami § 5 ust. 4 *rozporządzenia*. Zaznaczyć należy, że dni oraz godziny udzielania pomocy w uruchomionych punktach w Lęborku pozwalają na korzystanie z niej mieszkańcom w szerokim zakresie czasowym i zostały ustalone zgodnie z art. 8 ust. 3 *unpp*. Natomiast punkt adwokatów i radców prawnych obsługiwanych w dwóch lokalach w Łebie i Nowej Wsi Lęborskiej nie do końca spełniają wymogi ustawy, ponieważ są czynne od poniedziałku do czwartku. Starosta w odpowiedzi na przyczynę niedostępnego punktu w tygodniu w jednym dniu tj. piątek, wyjaśnia⁴⁵: „Dni i godziny funkcjonowania punktu prowadzonego przez adwokatów i radców prawnych na terenie Łeby i Nowej Wsi Lęborskiej ustalono na podstawie porozumień z Burmistrzem Łeby i Wójtem Gminy Nowej Wsi Lęborskiej. Dni te wynikają z przyczyn organizacyjnych m.in. możliwości udostępnienia pomieszczeń w siedzibie Gminy Nowa Wieś Lęborska. Ponadto brak było interwencji klientów o zmianę tych terminów. W przypadku funkcjonowania punktu prowadzonego przez adwokatów i radców prawnych na terenie dwóch jednostek samorządu terytorialnego tj. na terenie Łeby (od poniedziałku do środy) i Gminy Nowa Wieś Lęborska (w poniedziałek i czwartek), wymóg funkcjonowania punktu przez pięć dni w tygodniu jest spełniony (3 dni w Łebie, 2 dni w Nowej Wsi Lęborskiej). Ustawodawca w art. 8 ust. 3 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (tj. Dz. U. z 2019r. poz. 294) nie wskazał, że muszą to być różne dni tygodnia.”

Zgodnie z art. 8 ust. 5 *unpp* udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywa się w punkcie w przeciętym wymiarze 5 dni w tygodniu podczas dyżuru trwającego co najmniej 4 godziny dziennie. Jednakże, aby stwierdzić pełną realizację zadania, każdy punkt powinien wypracować nie mniej niż liczbę godzin odpowiadającą iloczynowi liczby 4 godzin i ilością przeciętnie 5 dni.

Lokale, w których przyjmuje się mieszkańców stanowią wyodrębnione pomieszczenia zapewniające dyskretność i poufność, stosownie do § 5 ust. 5 *rozporządzenia*. Przebywanie w nich jest możliwe wyłącznie dla osób uprawnionych. Lokale w gminach: Lębork, Łeba i Nowa Wieś Lęborska wyposażone zostały w wymagane urządzenia: komputer z dostępem do Internetu i edytorem tekstów oraz drukarkę. W Nowej Wsi Lęborskiej w celu przeprowadzenia oględzin, wyznaczony pracownik Starostwa udostępnił lokal. Ze względu na nieobecność radcy prawnego bądź adwokata nie było możliwości zalogowania się do komputera i sprawdzenia wymaganego oprogramowania. Ponadto w lokalach znajdowały miejsca siedzące przeznaczone dla osób oczekujących, a także meble umożliwiające bezpieczne przechowywanie dokumentów zawierających dane osobowe, o których mowa w § 5 ust. 2 *rozporządzenia*.

V. Prawdliwość przeznaczenia dotacji na finansowanie zadania – rozdział 75515 – Nieodpłatna pomoc prawna

Realizacja systemu *npp* finansowana jest z budżetu państwa z części będącej w dyspozycji wojewodów przez udzielanie dotacji celowej powiatom. Zgodnie z art. 20 *unpp* dotacja jest przeznaczana w 91% na wynagrodzenia z tytułu umów, o których mowa w art. 6 *unpp*, natomiast w przypadku powierzenia prowadzenia punktu organizacji pozarządowej - na rzecz wyłonionej organizacji pozarządowej, w 6% - na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej zadań, a w 3% - na zadania z zakresu edukacji prawnej powierzone organizacji pozarządowej w trybie art. 11 ust. 7 zdanie drugie.

Wysokość dotacji celowej przyznana powiatowi lęborskiemu na realizację zadań związanych z nieodpłatną pomocą prawną na 2019 r. wynosi 198.000,00 zł.⁴⁶

Poniższa tabela przedstawia podział kwoty dotacji, zgodnie z art. 20 *unpp*.

⁴⁵ Pismo starosty z dnia 5 lipca 2019r., akta kontroli str. 587-593

⁴⁶ Akta kontroli, str. 90-97

Rodzaj	Plan z ustawy budżetowej po ewentualnych zmianach [zł]	Zaangażowanie wynikające z zawartych umów [zł]	% zaangażowanie / plan po zmianach
Wynagrodzenia (91%)	180.180,00	-	-
- na wynagrodzenie dla adwokatów i radców prawnych	60.060,00	60.060,00	100,00%
Edukacja (3%)	5.940,00	-	-
- dla organizacji – umowa Nr AI.2151.06.2018.AKB	60.060,00	63.030,00	100,00%
- dla organizacji – umowa Nr AI.2151.07.2018.AKB	60.060,00	63.030,00	100,00%
Obsługa (6%)	11.880,00	-	-
Razem z uwzgl. obsługi*	198.000 ,00	198.000,00*	100,00%

* w kwotach uwzględniono maksymalną kwotę na obsługę (6%) jaką może wydatkować starostwo, obliczoną na podstawie planu

Ustalono, iż otrzymaną dotację prawidłowo rozdysponowano na wynagrodzenia pomiędzy adwokatów, radców prawnych i organizację pozarządową. Suma wynagrodzeń wynikających z umów z adwokatami i radcami prawnymi nie przekracza kwoty dotacji, o której mowa w art. 20 ust. 1 *unpp*, w części przypadającej na wynagrodzenia w punkcie (art. 6 ust. 3 *unpp*) i wynosi 60.060,00 zł. Kwota ta została podzielona pomiędzy trzema radcami prawnymi i dwoma adwokatami tj. 2 x 15.015,00 zł, 2 x 12.012,00 zł oraz 6.006,00 zł. W umowach z adwokatem i radcą prawnym w części dot. wynagrodzenia określono ryczałtowo wysokość miesięcznego wynagrodzenia z tytułu udzielania *npp*⁴⁷. Natomiast w umowach z organizacją pozarządową dodatkowo przyznano część dotacji (3%) na wykonanie zadania edukacji prawnej w rozbiciu na każdy z dwóch punktów osobno, tj. po 2.970,00 zł. Stwierdzić zatem należy, iż dotacja celowa na realizację zadania nieodpłatnej pomocy prawnej w 2019 r. na terenie powiatu łębskiego została prawidłowo rozdysponowana.

Stwierdzone nieprawidłowości	- nieprawidłowo ustalony wymiar czasu udzielanego świadczenia <i>npp</i> (art. 8 ust. 3 <i>unpp</i>) - nieprzekazywanie części B kart pomocy do ORA, OIRP oraz organizacji Przyczyny: nieznanie wprowadzonych zmian do <i>unpp</i>, nieprawidłowa interpretacja przepisów <i>unpp</i> i rozporządzenia oraz brak rzetelności w wykonywaniu zadań Skutki: ograniczenie dostępności <i>npp</i> oraz <i>npo</i> dla mieszkańców, brak możliwości przeanalizowania części B Kart pomocy przez ORA, OIRP oraz stowarzyszenie Osoby odpowiedzialne: starosta jako sprawujący nadzór nad realizacją zadań mających na celu udzielanie <i>npp</i>, <i>npo</i> oraz edukacji prawnej oraz pracownik wykonujący kontrolowane zadania.
Ocena kontrolowanej	

⁴⁷ Akta kontroli str. 154-593

działalności	Pozytywna z nieprawidłowościami
Zalecenia/Wnioski Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, na podstawie art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. <i>ustawy o kontroli</i> zalecam: 1. przekazywanie co najmniej raz w miesiącu części B Kart pomocy do ORA, OIRP oraz organizacji pozarządowej, zgodnie z § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia; 2. ustalić harmonogram dyżurów w punktach, tak aby świadczenie <i>npp</i> odbywało się w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu podczas dyżuru trwającego co najmniej 4 godziny dziennie	
Na podstawie art. 49 w zw. z art. 46 ust. 3 pkt 3 <i>ustawy o kontroli</i> proszę o przedstawienie informacji o sposobie wykonania zaleceń, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wniosków lub o przyczynach ich niewykorzystania. Na potwierdzenie wykonania zaleceń, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu, proszę o : • przedstawienie potwierdzenia przekazania części B Kart pomocy do ORA, OIRP oraz organizacji pozarządowej, zgodnie z § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia. • przedstawienie kserokopii aneksów do zawartych umów z radcą prawnym obejmujące zakres, o którym mowa w pkt 2 zaleceń.	

WOJEWODA POMORSKI
Dariusz Drelich